

Recuperem l'entrevista que vam fer a l'autora de «Les set caixes» a Figueres

Dory Sontheimer acabava de publicar el seu llibre, el 2015, quan va fer una conferència a alumnes d'ESO

Dory Sontheimer, en la seva visita a Figueres.

Dory Sontheimer va venir a Figueres el febrer del 2015 per presentar el seu llibre «Les set caixes», una cruenta reconstrucció de la història de la seva família víctima de l'holocaust nazi. Va fer dues conferències, en una de les quals va traslladar el seu testimoni a estudiants de 4t d'ESO de l'Institut Olivar Gran. Els seus pares, Kurt i Rosl, van preservar en el més hermètic dels secrets el seu origen jueu.

Aquest dimarts, 23 de gener, l'espai de TV3 Sense ficció ha estrenat el documental "Les set caixes", una coproducció de Bas (Broadcaster Audiovisual Services) i TV3, dirigida per Carles Canet i David Fontseca

Dory Sontheimer va trobar set caixes en l'altell de la seva habitació de soltera en les quals els seus pares van amagar, durant molts anys, la tràgica història d'una família que va patir l'horror de l'extermini nazi. L'autora ha reconstruït els fets. Recuperem l'entrevista que li vam fer quan va publicar el llibre.

Pot entendre que els seus pares haguessin silenciado tota la vida la història de la seva família?

Ho entenc per la por que van passar, perquè aquesta por els va impedir parlar. Va ser per la mateixa por i per la precaució vers la protecció de la seva família i els seus fills.

Com creu que van viure tots aquests temors?

Perquè vivien en una Espanya franquista i l'Espanya franquista va ser una Espanya nazi fins a l'acabament de la guerra el 1945. L'època del 33 al 45 va ser duríssima. I el més trist és que encara hi ha prejudicis contra els jueus.

El silenci no va ser l'única mesura de protecció.

Davant d'aquesta por, ells van decidir canviar la seva identitat, mirar cap endavant i enterrar el passat. Conviure amb aquell passat ha de ser molt difícil, fantasmagòric.

Van modificar fins i tot el seu cognom.

Jo he volgut rescatar el cognom del meu pare, sí. Ell, el Sontheimer el va tallar, per protecció, també. Va posar-se Sont amb el Heimer separat, però a nosaltres, als seus fills, ens va posar només Sont. M'ha fet molta il·lusió poder adquirir el nom Sontheimer.

Com li ha influït el xoc contra aquesta realitat "fantasmagòrica"?

Hi ha un abans i un després en mi des que he trobat tota la història de la meua família. Jo, com a persona, sento que sóc la mateixa, però molt més plural, molt més oberta. Entenc moltes més coses i vaig sumant en lloc de tancar-me. Estic sumant els orígens de la meua família i de la meua identitat actual, que és impossible canviar-la.

Una identitat lligada a Catalunya.

He nascut al Mediterrani, m'he criat aquí, he crescut en un ambient catòlic. Canviar això és difícil. Quan vaig escoltar el papa Francesc que deia que dins de cada jueu hi ha un catòlic vaig pensar: "Té raó". He de dir també que no tinc cap crisi d'identitat.

Com a filla no va apreciar mai cap gest que li fes endevinar el patiment interior dels seus pares?

Em produeixen una enorme admiració, els meus pares, perquè jo mai no vaig notar res. A casa vaig viure i créixer feliç, els meus pares tenien els seus grups d'amics i estaven totalment integrats a la societat espanyola. D'amics alemanys, només coneixia una amiga íntima de la meua mare, que era de Berlín. Vaig néixer envoltada d'amics catalans dels meus pares i vaig créixer amb els fills d'aquests catalans. El meu pare em va ensenyar que

el més important són l'ètica, la moral i els valors de les persones, siguin el que siguin, agnòstiques, jueves, musulmanes, protestants...

Pot descriure el moment en què troba les caixes?

Estaven en un altell de la meua habitació de soltera, a la casa dels meus pares. Quan va morir la meua mare, el 2002, vam haver de desfer tot el pis i en aquell altell hi havia uns edredons i unes mantes que havíem de baixar. Allà hi havia també les set caixes. Vaig començar a baixar-les.

Què va ser el primer que li va cridar l'atenció d'aquelles caixes?

Recordo que la primera caixa que vaig obrir era la de la meua tia Dorel, la germana del meu pare. En una carpeta hi havia el telegrama en el qual s'anunciava la seva mort en un bombardeig a Tel Aviv. Veure un telegrama original em va sobtar. D'entrada, no sabia qui el firmava, i després vaig saber que eren una cosina germana del meu pare i el seu marit. Aquesta informació em va deixar astorada, perquè jo no sabia que la tia havia mort en un bombardeig.

Quina va ser la seva reacció?

A poc a poc vaig anar obrint carpetes, però al principi va ser tot un desconcert absolut, perquè no entenia res. Fins que vaig topiar amb la carpeta que ara mateix encara em continua impactant més, la dels meus avis materns, perquè conté totes les cartes que van enviar des que els van deportar el 23 d'octubre del 1940. Després he sabut que va ser l'única deportació que es va fer a tota la zona de la Selva Negra, que està a prop de França, i que van deportar 9.000 persones. Els van donar dues hores de temps i se'ls van endur al camp de Gürs, on abans estaven els republicans espanyols. Aquelles cartes... pensa que jo no sabia ni com es deien els meus avis.

Havia preguntat mai a la seva mare pels seus avis?

Quan vaig preguntar per ells em van dir que havien mort a la guerra. Quan em deien això, jo ja no preguntava més. A casa no hi havia cap foto d'ells, mai no se n'havia parlat.

Entenc que encara queda molta història per descobrir.

Sí, i tant. De la part de l'avi matern, per exemple, fa cosa d'un mes, gràcies a la presentació del llibre que vaig fer a Buenos Aires, vaig poder contactar amb una família que eren del mateix poble. A partir d'aquí puc començar a esbrinar la branca de l'avi matern.

A través del llibre, transmet un missatge que fins i tot ha arribat a l'àmbit educatiu. Fa uns dies va parlar als estudiants de 4t d'ESO de l'Institut Olivar Gran, per exemple.

La part que més m'està agradant de tota aquesta història és poder explicar-ho a aquests nanos, perquè ells són la generació del futur, són els que tenen a la mà que puguem viure en una societat que no sigui racista ni discriminatòria. Han de saber què va passar, que no està tan lluny, perquè només fa 70 anys. És importantíssim que sàpiguem què hi ha darrere les simbologies. I han de tenir una formació suficient per poder discernir amb criteri i amb sentit comú.

Els nazis van perdre completament el sentit comú.

Per a mi és el més greu de l'holocaust. Genocidis n'hi ha molts i tots són horribles, però l'holocaust és un genocidi preparat a les altes esferes, als despatxos ministerials, amb la millor tecnologia de la qual disposaven en aquells moments, amb els millors professionals. I pensar que tota aquella societat va ser capaç de construir un assassinat massiu, no ho podré entendre mai. A quin grau d'intoxicació van arribar les ments de les persones? I això és el que s'ha d'evitar. Això no pot tornar a passar mai més.

En quin moment va decidir que les set caixes s'havien de plasmar en un llibre?

Quan va morir la meva mare, jo estava en plena època professional i havia de viatjar molt. Veia que la feina era incompatible amb aquesta tasca d'investigació, que tenia ficada al cap. Quatre anys després, em vaig prejubil·lar i va ser quan vaig començar a fer esborranys i a llegir molt, però no sabia per on començar. Va ser el 2010, quan els meus fills em van regalar un curs de narrativa, que vaig iniciar una carrera que no ha tingut aturada. Quan vaig tenir més o menys un mapa de la situació, vaig decidir que a través de la meva família es podia explicar la història del segle XX.

Algun dels parents vius que ha anat trobant pel món ha compartit amb vostè tota aquesta història?

Sí, i això és molt maco. El retrobament amb tots ells és molt especial, perquè a tots ens uneix una inquietud intel·lectual, una comprensió cultural, una visió del món, i siguem el que siguem, tots tenim la mateixa educació de base. Hi ha família a Boston, Mont-real, Viena, Praga, Londres, Buenos Aires i Tel Aviv. Un d'ells, que viu a Boston, és un supervivent de l'holocaust. Té 84 anys.

El seu germà l'ha acompanyada en aquesta recuperació del passat?

Totes les visions són acceptables i hi ha persones que consideren que és millor no remoure el passat. Penso que ell està molt orgullós de tot el que estic fent, però la seva és una opció molt vàlida perquè és un passat que fa mal. En canvi, jo sí que he tingut la necessitat d'esbrinar el passat.

Font del document:

http://www.emporda.info/comarca/2018/01/31/recuperem-lentrevista-que-vam-lautora/381742.html?utm_source=rss